

WSV De Hopbelletjes Opwijk

31ste Voorjaarstochten

13 maart 2022

WSV De Hopbelletjes hebben het genoeg jullie mee te nemen op hun 31ste voorjaarstocht op 13 maart 2022 naar de Faluintjes gemeente Baardegem en dit met de 14, 18, 21 en 24 km lussen. De andere tochten brengen ons van het centrum van Opwijk naar "beneden-Droeshout" en Nijverseel.

Het nog steeds zeer landelijke Baardegem is een dorpje van ongeveer 2000 inwoners dat deel uitmaakt van Aalst. Vergis je niet, Baardegem kent een vrij groot verenigingsleven en heeft zijn eigen carnavalstoet tijdens de Faubourgfeesten ieder jaar eind augustus. De naam van het dorp heeft niets vandoen met baarden, maar alles met zijn stichter Bardo, die zich ooit settelde op de plaats of in de omgeving van het huidige Zwanennest. Bardo A Heim de plaats van Bardo werd omgedoopt tot "de plaats van de lieden van Bardo" Bardingaheim om later Baardegem te worden.

Men weet niet precies wanneer het dorp gesticht werd maar in De Karolingische tijd maakte het deel uit van de Brabantgouw later Hertogdom Brabant. Het mag dan ook niet verbazen dat Baardegem een eeuwenoud kerkje koestert waarvan de eerste bouwsels dateren van de jaren 800 à 900 (achterste deel kerk). In ieder geval werd Baardegem tot Parochie verheven op 10 maart 1259 en situeert zich in de regio tussen Opwijk en de stad Aalst, beter gekend als De Faluintjes: er zijn dan ook slechts 4 gemeenten die er deel vanuit maken waaronder Baardegem. De ruime driehoek Asse Aalst Opwijk is uiteraard de Hopregio.

De tochten 14-18-21 en 24 km.

Alle tochten starten in de lagere school "De Boot" Heiveld Opwijk. We verlaten de school en nemen naar rechts richting Costershof; vervolgens brengen de kerkwegeltjes ons richting VKO, het Speelbos om zo Droeshout te bereiken. Wij houden echter rechts van het lokaal centrum en begeven ons naar het Dokkenbos. Net voor het betreden van het bos, gaan de lokale tochten hier rechts afsplitsen. De langere tochten trekken doorheen het bos en vervolgens richting Mazenzele. We steken de N211 over en nemen nadien de eerste afslag rechts in de Kintstraat die ons aan de oversteek met de N47 brengt. Hier bevond zich vroeger de grensovergang tussen het Hertogdom en het Graafschap en was er dus ook wel degelijk grenscontrole met "bareel" en al, vandaar de naam van deze wijk "Den bareel". (was dus iets verder dan het huidige kruispunt met lichten). Wij volgen de veldweg richting het Kravaalbos dat we in de verte zien opdoemen. De veldweg wordt als snel een smal kerkwegje (rechts zien we in de verte de Baardegemse kerk opdoemen) en brengt ons op de "Oude Heerweg" een oude heirbaan die we rechts naar beneden nemen. Dit is de enige weg richting Baardegem die naar beneden loopt. Alle andere wegen, vanuit welke windstreek men ook komt, lopen naar boven; het hoogste punt van Baardegem ligt dan ook op 54 m boven de zeespiegel. De oude heirbaan is relatief goed in stand gebleven en is nog beter zichtbaar als dusdanig later op de wandeling wanneer we Baardegem weer verlaten.

We trekken door de eerste Baardegemse Kouter die zich voor ons uitstrekt, de zogenaamde Paardenkouter (foto onder). Deze strekt zich uit van het Kravaalbos tot het centrum van het dorp. We doorkruisen de kouter tot centrum Baardegem via brede veldbanen die ons aan het domein van de parochiezaal brengen alwaar de rustpost gevestigd is. De ingang ligt rechts van de weg in een lange blinde muur (vroeger muur pastorie: foto rechts). Merk dus op dat er deze kant van Baardegem al helemaal geen bebouwing is op een paar land-of tuinbouwzaken na. Tijdens onze rust kunnen we o.a. van een Affligem genieten. Wie wenst te wachten tot de aankomst, geen probleem ook daar is er Affligem in overvloed.

Bij het verlaten van de Rustpost Parochiezaal, zien we de Kerk van Baardegem vlak voor maar tevens ook het standbeeld van Jan-Frans Vonck, één van de bekende Baardegemenaren, misschien wel de bekendste, hoewel Hans Bourlon ondertussen waarschijnlijk Vonck al klopte op dat vlak.

De Sint-Margarethakerk van Baardegem is een laat-Romaanse driebeukige kerk gebouwd met zandsteen uit het Kravaalbos, ontgonnen door de paters van de abdij van Affligem. Naast kerken bouwen, brouwden zij dus ook bier en waren dan ook automatisch met de hopteelt bezig. Begin jaren 1200 werd de kerk gebouwd als één van de dochterkerken van de kerk van Asse (en niet Aalst dus waar Baardegem vandaag wel deel van uitmaakt) doch de eerste bouwsels van een grote kapel/ kleine kerk dateren van tussen 800 en 900. De patroonheilige van Baardegem werd de Heilige Margaretha van Antiochië aanbeden voor o.a. problemen tijdens zwangerschap of om zwanger te worden. Gedurende de 17de eeuw wordt druk gewerkt aan het herstel en de versiering van de kerk, dank zijn pastoors J.B. Vorsthuys en J.B. Van Der Meeren. De kerkhofmuur werd opgericht in 1844. Bij de restauratie van de kerk, in september 1969, ontdekte men echter dat het koor een heel oud voor-Romaans zaalkerkje, was, waarschijnlijk ongeveer tien eeuwen oud, amper een vijftigtal meter hoog en een tiental meter lang, waarvan de vijf venstertjes dichtgemetseld werden. Merkwaardig zijn in de zuidermuur, het "sacrarium", waar men bij liturgische handelingen het gebruikte water ingiet, en de Romaanse boog boven de huidige sacristiedeur. In de driehoekige

nis, boven het sacarium, plaatste men de kelk, het water en de miswijn. De Heilige Margaretha wordt nog ieder jaar gevierd op 20 juli en bij die gelegenheid wordt het grootste deel van de Eucharistieviering opgedragen in de Margarethakapel op een paar 100 meter van de kerk en gaat er ook een processie uit.

In de kerkmuur naast de zijingang ziet men de gedenksteen van Jan Frans Vonck één van de leiders, zo niet DE leider van de Brabantse Omwenteling, zijn standbeeld staat rechts bij het verlaten van de parochiezaal. Hij was de zoon Jan Vonck en Elisabeth van Nuffel, welgestelde boeren die woonden in de wijk waar later het station zou gebouwd worden. Het ouderhuis werd destijds plots en heel snel afgebroken wanneer de eerste geruchten van "klassering" de ronde begonnen te doen. De straat zelf, werd wel nog naar hem genoemd. Hij studeerde eerst in Brussel en ging nadien op gymnasium in Geel om vanaf 4 januari 1763 rechten te studeren in Leuven. Na zijn rechtenstudie werd hij een succesvol advocaat. Vanaf einde 1787-begin 1788 verzamelde hij regelmatig - meestal bij hem thuis - een groep advocaten, waaronder Pieter de Lausnay, er werd uiteraard in het Nederlands vergaderd. In het voorjaar van 1789 werd hij lid van Verlooy's geheim genootschap Outer en Heerd (Pro aris et focis) waarin een opstand tegen de keizer van Oostenrijk werd voorbereid. Er valt trouwens ook aan te stippen dat de Brusselse balie over het algemeen een grote rol gespeeld in de Brabantse omwenteling van 1789. Vonck verzocht Pieter Emmanuel de Lausnay om contact te zoeken met kolonel (later luitenant-generaal) Jan Andries Vander Mersch om zijn medewerking te bekomen wat ook lukte. Via de Gentse advocaat Jan Raepsaet, leidde dit tot de bekende ontmoeting tussen Vonck en Vander Mersch in de pastorij van Bekkerzeel op 30 augustus 1789. Het is onder leiding van Vander Mersch dat de Brabantse opstandelingen de Oostenrijkers versloegen bij Turnhout op 27 oktober 1789. Vonck streefde onder invloed van de ontwikkelingen in Frankrijk naar minder privileges en pleitte in feite voor meer democratie en scheiding tussen de wetgevende, de uitvoerende en de rechterlijke macht. Spijtig genoeg overleed Jan Frans Vonck vrij vroeg, nl in 1790 en werd in zijn geboortedorp Baardegem begraven. Verschillende objecten van Vonck waaronder een slaapmuts werden lange tijd gewoon in de jongensschool van Baardegem bewaard en werd als didactisch materiaal gebruikt. Vandaag rusten deze in het archief, de dorpsschool is niet meer en vervangen door een imposant Woonzorgcentrum maar het standbeeld van Vonck alsook zijn gedenkplaat zal nimmer verdwijnen.

Opgelet bij het verder wandelen! Sowieso gaat iedereen naar de linker kant van de kerk en verlaten zo het kerkplein. Links zien we de Sint-Barbarakapel. De 14 km slaat voor de kapel links af en vat de tocht richting startzaal aan via het Houwelgat voorheen Kerkhofstraat. De 18, de 21 en de 24 km slaan voor de kapel over het zebepad rechts af, volgen de steenweg over een paar meter om dan rechts de Schippersweg te nemen. Beneden links volgen wij de Mechelstraat richting Zwanennest, opgelet bij het oversteken van de Rampelberg! Een andere BV Hans Bourlon is uit deze wijk afkomstig.

Wij naderen de herenboerderij met omwalling Zwanennest, vandaag "Swaenenborre" en een boekhoud-/fiscaliteit kantoor. Wij buigen niet mee met de weg maar volgen de veldbaan rechtdoor. Hier zou dus de eerste vestiging van Baardegem gestaan hebben dat is zeker, maar niemand weet of het ook de Zwanennest is. Wij volgen de veldbaan tot deze een bocht van 90° maakt naar links en wij door het bosje opnieuw de huizen bereiken en de steenweg N211. Extra opletten bij deze oversteek. We wandelen tot de Citroëngarage en nemen rechts de veldbaan, vanaf hier begint "de klim" naar het hoogste punt van Baardegem.

De "18" zal de veldbaan volgen en opnieuw een kouter doorkruisen over 800m, vooral naar het einde toe is dit een kuitentertje. Op het einde van de veldbaan bevond zich de roemruchte dancing, Hawaiï. Bij het verlaten van de veldbaan nemen we rechts en even later direct links de Bosstraat. Op het pleintje middenin stond nog lang een toren met bakens, de zogenaamde vliegtoren, officieel geplaatst op 54 m boven de zeespiegel. Wie er langs komt ziet vanzelf dat het hoogste punt nog iets verder ligt. Deze "vliegtoren" zelf werd spijtig genoeg weggehaald. Wij vervolgen de Bosstraat en zien iets verder de "21 en 24" ons tegemoetkomen. Geniet van het panorama!

Wij keren naar de rustpost via het baantje links.

De "21 en 24 km" volgen ook de veldbaan vanaf de garage Citroën maar buigen mee rechts af waar de "18" doorwandelt. We verlaten hier het grondgebied van Baardegem om dat van Meldert, een andere Faluintjesgemeente te betreden. Via de mooie brede veldbanen bereiken we eerst de wijk Parijs van Meldert, vroeger een levendige wijk met zeker een danscafé en een dancing. Vandaag wijst niets nog op het levendige karakter van destijds... integendeel. Wij nemen de Parijsstraat en even verder slaan we links af richting Kravaal. We beginnen aan een klim die bij tijd stevig is en die ons via de Petronellaberg en de Heysberg uiteindelijk ook in de Bosstraat brengen

vlak bij het hoogste punt van Baardegem. Vergeet je niet om te draaien en te genieten van het panorama!

Wij vervolgen via het baantje rechts richting rustpost en aldus komen we opnieuw in het Houwelgat (rustpost).

Na een welverdiende rust gaan we opnieuw op pad en nemen opnieuw links van het standbeeld van Vonck. Net voor de Sint-Barbarakapel volgen we deze maal links richting startzaal via het Houwelgat. We wandelen voorbij de ingang van het domein van de parochiezaal dat we links van ons laten en even verder voorbij de bocht nemen we links de Molenweg. Deze leidt ons eigenlijk naar verschillende kleine wegen in de buurt die allen Molenweg noemen, gewoon omdat de Molen van Baardegem zich iets verder bevindt. De originele windmolen die trouwens veel meer naar rechts stond, dateerde van 1450 ongeveer en maalde graan tot 1912. Werd in 1913 verkocht voor afbraak en uiteindelijk gebruikt door de filmploeg van de film "Maudit soit la guerre" die de molen liet ontploffen in de film (in feite lieten ze deze gewoon omver vallen). Dit alles is te zien via YouTube - "Maudit soit la guerre" min 27 tot min 33.

Wij begeven ons via de Molenwegeltjes naar de 411 die we oversteken en onze weg vervolgen naar de Mechelstraat richting Zwanennest. Opgelet, voor de bocht in de Zwanenneststraat nemen we naar rechts boven en dit voor alle afstanden. Wij bewandelen wegeltjes die destijds vooral gebruikt werden om naar het station van Baardegem te gaan. Op het veld links van ons werd de voetbalploeg VJ Baardegem gesticht. Wij bereiken de stationsstraat en "Het Stationneke" vandaag een gekende herberg. Het station van Baardegem werd gebouwd langs de spoorlijn "Boom Aalst" op het einde van de jaren 1800 en in 1976 alweer uit dienst genomen. De spoorlijn werd vervangen door een fiets- en wandelpad van Aalst naar Londerzeel en werd genoemd naar trein of machinist Leireken die de dienst uitmaakte op de lijn nl., Leirekensroute.

Even voorbij het station, steken we de route over en nemen onmiddellijk rechts de veldbaan (Stokbaan) die parallel loopt met Leirekensroute tot de bocht op het einde waar we rechtdoor gaan via Leirekensroute zelf tot het volgende kruispunt met de Heirbaan en wandelen ondertussen doorheen "Het Stokt" of wat over blijft van dit bos. Aan de Heirbaan nemen we rechts en in dit, gerestaureerd stuk, is duidelijker te zien hoe de Heirbaan er destijds bijlag. Op het einde komen wij op de Jan Frans Vonckstraat maar hier nemen we links de boomhaarden in met de fruitbomen richting Opwijk. Op het einde van dit traject komen wij aan de oversteek met de Dendermondsesteenweg. Gebruik de nieuw aangelegde accommodatie om over te steken!

Wij vervolgen via de weg parallel aan Leirekensroute en via de Fiets-Wandelstraat Dageraadweg komen wij in de Wijnhaardstraat die ons een laatste keer in een kouter brengt, ditmaal de kouter tussen Lebbeke en Opwijk. Wij maken nog een lus, gebruiken opnieuw Leirekensroute over een paar 10 tallen meter (opgelet voor fietsers!) en slaan nadien rechts af richting centrum.

Via de Esp komen we aan de startzaal De Boot.

Toegankelijk voor rolstoelen/kinderwagens 5-7-10 en 24 km.

De "5" alsook de "laatste lus van de 10 en de 24" blijven in het centrum van Opwijk en gaan via het Hof ten Hemelrijck, Wallekesweg, Gemeentehuis, Brouwerij Affligem

Het traject van de 5 km verschilt enigszins van de lus van de 2 andere afstanden.

Het Hof ten Hemelrijck was

oorspronkelijk een omwalde Herenhoeve zoals de Zwanennest in Baardegem, uit de jaren 1400 die uiteindelijk door de gemeente Opwijk opgekocht werd in de jaren 1970. Er werd een cultureel centrum gehuisvest en uitgebouwd. Er vinden heel wat festivals plaats gedurende de zomerperiode. Achteraan in het park bevindt zich een amfitheater een heel wat activiteiten gebeuren van hieruit of vinden hier hun apotheose.

Een van de bekendste activiteiten is daarbij wel de Opwijkse Paardenprocessie die ieder jaar uitgaat einde juni en die haar apotheose hier op de binnenkoer heeft.

De Brouwerij van Opwijk was initieel de brouwerij "Op-Ale" en later werd er ook de trappist van de Affligemse paters bijgenomen "Affligem". Vandaag wordt Op-Ale niet meer gebrouwen, nadat het een tijdje elders werd gedaan, maar wordt er des te meer Affligem gebrouwen. Met dit biertje won men al een reeks prijzen en inderdaad het is heel lekker! Toch even herhalen, er staat 6,9° op het etiket, hou er rekening mee. Recent werd spijtig genoeg beslist ook Affligem elders te brouwen en zal de brouwerij zelf mee verdwijnen.

De "7" en de "10" starten met de langere afstanden tot Dokkenebos, alwaar rechts voor het bosje ingeslagen wordt; de langere afstanden trekken door het bos.

We wandelen zowel langsheen als in het Dokkenebos terwijl we ons richting Nijverseel begeven. Dit stuk bos is wel groter dan men vermoedt en geeft uiteindelijk uit aan de lokale visvijvers. Wij vervolgen ons pad richting het centrum van deze wijk waar wij op de Stwg op Aalst uitkomen die we rechts volgen tot de Dageraadweg links.

Via de Dageraadweg komen we in een lus uit op de Wijnhaardstraat die ons een laatste keer in een kouter brengt, ditmaal de kouter tussen Lebbeke en Opwijk waar we aansluiten op de langere afstanden. Via een brede veldweg houden wij rechts aan en komen aldus aan de Bolstraat waar we de fiets- en wandelroute Leirekensroute over een paar 10 tallen meter (fietsers!) en slaan nadien rechts af richting Esp en centrum.

Eens in de Esp aangekomen gaan we gewoon rechtdoor en merken automatisch de startzaal De Boot opdoemen.

*Hartelijk dank voor deelname en
hopelijk tot ziens.
WSV De Hopbelletjes Opwijk vzw*